

**Oświadczenie złożone
przez senatora Grzegorza Czeleja
na 65. posiedzeniu Senatu
w dniu 17 listopada 2010 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra sprawiedliwości Krzysztofa Kwiatkowskiego

Szanowny Panie Ministrze!

Moje zapytanie dotyczy statusu osób, które ukończyły aplikację radcowską i uzyskały zaświadczenie o ukończeniu aplikacji, lecz nie uzyskały jeszcze wpisu na listę radców prawnych, oraz kwestii występowania takich osób przed sądami. Jak mi zasygnalizowano, zagadnienie to budzi wątpliwości w praktyce z uwagi na brak precyzyjnych regulacji prawnych w tym zakresie.

Zgodnie z art. 33 ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, tekst jednolity DzU z 2010 r. nr 10 poz. 65, ze zm., aplikantem radcowskim może być osoba, która uzyskała pozytywną ocenę z egzaminu wstępnego oraz spełnia następujące warunki:

- 1) ukończyła wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskała tytuł magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) korzysta w pełni z praw publicznych;
- 3) ma pełną zdolność do czynności prawnych;
- 4) jest nieskazitelnego charakteru i swym dotychczasowym zachowaniem daje rękojmię prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego.

Z dalszej analizy przepisów wynika, iż osoby spełniające te warunki mogą być aplikantami radcowskimi, jednak dopiero wpis na listę aplikantów i złożenie ślubowania skutkuje uzyskaniem statusu aplikanta, o czym mówi art. 33 ust. 5 wskazanej ustawy. Zmiana statusu na wyższy dokonywana jest analogicznie, gdyż prawo wykonywania zawodu radcy prawnego powstaje również dopiero z chwilą dokonania wpisu na listę radców prawnych i złożenia ślubowania, o czym informuje art. 23 przywoływanej ustawy.

Stosownie do regulacji art. 35¹ wskazanej ustawy aplikant radcowski po upływie sześciu miesięcy od rozpoczęcia aplikacji radcowskiej może zastępować radcę prawnego przed sądami rejonowymi, organami ścigania i organami administracji publicznej. Zaś po upływie roku i sześciu miesięcy od rozpoczęcia aplikacji radcowskiej może on zastępować radcę prawnego także przed innymi sądami, z wyjątkiem Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego i Trybunału Konstytucyjnego. Jednocześnie przepisy art. 37 ust. 1 przedmiotowej ustawy wskazują enumeratywnie przypadki skreślenia z listy aplikantów, nie wymieniając pośród nich skreślenia aplikanta z listy aplikantów w przypadku ukończenia aplikacji radcowskiej. Brak zatem podstaw prawnych do utraty statusu aplikanta poprzez skreślenie z listy aplikantów. Jednakowoż ustawa w żadnym innym miejscu nie zakreśla wprost końcowych ram czasowych bycia aplikantem. Co więcej, zgodnie z brzmieniem art. 32 ust. 4 cytowanej ustawy aplikantowi, który odbył aplikację radcowską, właściwa rada okręgowej izby radców prawnych wydaje zaświadczenie o ukończeniu aplikacji radcowskiej. Ustawa tym samym wyraźnie nie wskazuje, że ukończenie aplikacji rozumiane jako odbycie wszystkich przewidzianych programem aplikacji zajęć oraz praktyk i zaliczenie kolokwium oznacza tym samym utratę statusu aplikanta. Istniejące przepisy dają zatem jedynie pole do stworzenia jednej z kilku możliwych interpretacji, co stanowi sytuację wielce niepożądaną.

Na tle tych zapisów pojawia się pytanie o status młodego prawnika w tym, tak to nazwę, przejściowym dla niego okresie oraz o jego uprawnienia. Odpowiedź na nie jest o tyle istotna, że występowanie w charakterze pełnomocnika procesowego osoby, która nie może być pełnomocnikiem, oznacza brak należytego umocowania, co z kolei powoduje nieważność postępowania. Sytuacja taka grozi zatem interesom stron postępowania, a także rodzi dylematy w gronie przedstawicieli wymiaru sprawiedliwości. Dodatkowo istniejący obecnie stan niepewności przyczynia się do dezorganizacji pracy, zwłaszcza w małych kancelariach prawniczych zatrudniających aplikantów odbywających aplikację na ostatnim roku.

Mając to na uwadze, zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy w Ministerstwie Sprawiedliwości planowane są bądź trwają prace nad wprowadzeniem do ustaw korporacyjnych – problem ten dotyczy również aplikantów adwokackich – zapisów mających na celu wyeliminowanie obecnie istniejących wątpliwości poprzez dokonanie stosownej zmiany prawa, jego doprecyzowanie.

Nadto uprzejmie proszę o dokonanie wykładni obowiązujących obecnie przepisów we wskazanym zakresie, która to wykładnia przyczyni się niewątpliwie do większego ujednoczenia w skali kraju stanowiska środowiska prawniczego w tej problematycznej kwestii.

Z poważaniem
Grzegorz Czelej